

A 2024-es magyar EU-elnökség szakpolitikai kihívásai és lehetőségei

Bevezetés

Magyarország 2024 második félévében látja el másodszor az Európai Unió Tanácsának elnöki feladatait, ugyanakkor már 2023 júliusában megkezdte Spanyolországgal és Belgiummal együtt a tizennyolc hónapos trióelnökséget. A három ország közös elnökségi programot dolgozott ki,¹ amelyet az Általános Ügyek Tanácsa fogadott el 2023. június 27-i ülésén.² A Lisszaboni Szerződés által létrehozott elnökségi triók így összehangolják munkaprogramjukat, amely mellett azonban az egyes elnökségek programjai fokozott jelentőséggel jelennek meg, amelyek az elnökség kezdetét megelőző hetekben válnak véglegessé. A jelenlegi Spanyol Elnökség „Európa Közelebb”³ mottójú programját valószínűsíti meg. 2011-hez hasonlóan Magyarország után Lengyelország veszi át az elnökséget a következő trió kezdő tagjaként⁴ – így a magyar és a lengyel elnökség összekötő kapcsolat is jelent majd.

Elnökség az intézményi átmenet idején

Az európai parlamenti választásokra nem sokkal az elnökségünk kezdete előtt, 2024. június 6–9. között kerül sor. Az őszi folyamán lejár mind az Európai Bizottság (2024. október 31.),⁵ mind pedig az Európai Tanács (2024. november 30.) elnökének mandátuma.⁶ Míg az Európai Tanács elnökének személyében mindenképp változás lesz, addig az Európai Bizottság elnöke újraválasztható. A választást követően új elnöke lesz az Európai Parlamentnek, illetve megválasztják az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselőjét is.⁷

¹ Council of the European Union 2023a.

² Council of the European Union 2023b.

³ Spanish Presidency of the Council of the European Union 2023.

⁴ Következő trióelnökségek: Lengyelország 2025. I. félév; Dánia 2025. II. félév; Ciprus 2026. I. félév. Lásd A Tanács (EU) 2016/1316 határozata (2016. július 26.) a Tanács elnökségének gyakorlásáról szóló európai tanácsi határozat végrehajtási rendelkezéseinek megállapításáról és a Tanács előkészítő szerveinek elnöki tisztségéről szóló 2009/908/EU határozat módosításáról.

⁵ Európai Bizottság [é. n.].

⁶ Council of the European Union 2022a.

⁷ Az Európai Parlament a kül- és biztonságpolitikai főképviselőt, az Európai Bizottság elnökét és a Bizottság többi tagját szavazással hagyja jóvá. A főképviselőt minősített többséggel és a Bizottság elnökének egyetértésével az Európai Tanács (EiT) nevezi ki.

Az Európai Unió Tanácsának soros elnökeként Magyarország feladata lesz, hogy 2024 második félévében az Európai Unió napirendjén szereplő ügyeket a 27 tagállam közös érdekeinek megfelelően alakítsa. Az őszinte közvetítő (*honest broker*) követelményének tiszteletben tartása mellett azonban minden elnökség lehetőséget kap az uniós napirend meghatározására. 2024 májusában – még a belga elnökség idején – ünnepeljük majd hazánk, illetve Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Szlovákia és Szlovénia uniós csatlakozásának 20 éves évfordulóját. Ez egyrészt lehetőséget nyújt arra, hogy az elnökségünk alatt bemutassuk a tagság kezdete óta elért eredményeket, másrészt arra is, hogy nagyobb figyelmet fordítsunk a térség sajátos érdekeire, illetve közös kihívásaira, valamint ezen országok előremutató szakpolitikai kezdeményezéseire.

Az intézményi ciklusváltásból fakadóan az EU-elnökségünk elején kevésbé kell számítani klasszikus jogalkotási munkára, ugyanakkor annak kezdetén Magyarország lesz az első elnökség, amely a 2024–2029-es időszakra szóló uniós stratégiai menetrend⁸ új prioritásait beépítheti a Tanács munkájába.

Készülni az előre nem láthatóra

A következő években is minden bizonnyal az unió működését meghatározó témakör marad az orosz–ukrán háború, ahogy a gázai konfliktus kimenetele, utóélete sem ismert előttünk e cikk írásakor. A magyar EU-elnökség előkészületei során a korábbiaknál is hangsúlyosabban fel kell készülni az előre nem látható válsághelyzetek kezelésére. 2011-ben elnökségünk idejére estek mind a tragikus fukusimai atomerőmű-baleset, mind az arab tavasz eseményei. Magyar részről figyelmet kell szentelni nem csupán az elnökség idején, hanem már az addig terjedő időszakban is a fent említett kihívásoknak, azok kezelése során a magyar érdekek képviselőének.

Az egyébként is törékeny térségekre a klímaváltozás, az aszályok és az így felerősödő élelmiszerválság is rendkívüli hatással lesz, ezek tovább erősíthetik a szélsőséges ideológiák és a terrorizmus terjedését, amelyek komoly kiváltó okai a tömeges migrációnak, ami pedig további határozott fellépést tesz szükségessé a határvédelem területén.

Az unió évtizedek óta folyamatosan veszít versenyképességéből,⁹ amely folyamat az elmúlt években felgyorsult. „Az 1990-es évek közepe óta a termelékenység átlagos növekedése az EU-n belül alacsonyabb, mint más jelentős gazdaságokban, ami a termelékenységi szintek közötti szakadék növekedéséhez vezet. A demográfiai változások további korlátokat jelentenek. Az elemzés azt mutatja, hogy az EU nem tud lépést tartani a világ többi részével egyes transzverzális technológiák terén, mivel az innováció, az előállítás és a bevezetés mindhárom dimenziója tekintetében hátrányban van, és így nem tudja kihasználni a jövőbeni gazdasági növekedést elősegítő legújabb technológiai

⁸ Az Európai Unió Tanácsa [é. n.].

⁹ Európai Bizottság 2023a.

vívmányokat” (Európai Bizottság). A magyar EU-elnökség ezért nagy hangsúlyt fektet majd az európai versenyképességre, kiemelten a termelékenységet növelő keretek kialakítására annak érdekében, hogy érdemben csökkenjen az unió és a globális versenytársai közötti növekedési és innovációs szakadék. Mindezt a kohézió szem előtt tartásával kell elérni, úgy, hogy az összeurópai eredmények javítása mellett a sérülékeny régiók se maradjanak le. Magyarország ezzel összefüggésben kiemelt figyelmet kíván szentelni a demográfiai kérdések és kihívások kezelésének, amelyek egyre nagyobb jelentőséggel bírnak az EU versenyképessége szempontjából is. Az aktív népesség csökkenése a fogyasztásra, a beruházásra, a gazdaság dinamikájára is hatással van, ezért ez mindenképpen egy közös európai kihívás. Ennek fényében célkitűzésünk, hogy az unió a demográfiát a fenntartható növekedés és a versenyképesség egyik pilléréként, valamint az EU következő többéves pénzügyi keretének (MFF) egyik prioritásként ismerje el, és ehhez megfelelő uniós forrásokat rendeljen.

Az Ukrajnában zajló háború ismételten rámutatott arra, hogy az Európai Uniónak nagyobb felelősséget kell vállalnia saját biztonságáért, továbbá hogy stratégiai érdekei alapján szorosabbá kell fűznie az együttműködést a védelempolitika terén, megerősítve az önálló cselekvésre való képességét. Ennek érdekében a magyar EU-elnökség az EU védelempolitikájának fő irányait meghatározó Stratégiai Iránytű¹⁰ végrehajtásán túl kiemelt hangsúlyt fektet majd az európai védelmi ipari és technológiai bázis (EDTIB) megerősítésére.

2011-ben még nem jelentkező, mára azonban jelentős koordinációs kihívást generál a nemzetközi klíma- és biodiverzitás-diplomácia aktív napirendje. A magyar EU-elnökség idején hazánk fontos feladata lesz az Európai Unió mint egységes tárgyalócsoporthoz való koordinációja az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény Részes Feleinek¹¹ 29. Konferenciáján (COP29), és az ENSZ Biodiverzitási Csúcstalálkozóján (COP16). Hagyományosan a soros elnökséget adó tagállam feladata a közösen képviselt uniós álláspont kialakításának koordinációja, továbbá hogy tanácsi munkacsoporti keretek között megtárgyalja, és egyhangúság mellett elfogadtassa a tárgyalások általános uniós álláspontját meghatározó tanácsi következtetéseket. Az unió jövőjéről megkezdett vita¹² annak összetettsége okán várhatóan a magyar elnökségre is kihatással lesz majd.

A 2024-es magyar EU-elnökség szakpolitikai súlypontjai

A fentiekre figyelemmel az alábbi csomópontokat azonosítottuk be, amelyek jelenlegi ismereteink alapján a 2024. második félévi magyar EU-elnökség kiemelt prioritásai lehetnek.

¹⁰ Az Európai Unió Tanácsa 2022.

¹¹ United Nations Climate Change [é. n.].

¹² Council of the European Union 2023c.

A bővítési folyamat előmozdítása és EU–Nyugat-Balkán csúcs Magyarországon

A bővítés területén a Tanács tevékenysége meghatározott menetrendet követ, ami lényegében előrevetíti az egyes elnökségek programját. Ez egyrészt jelenti a stabilizációs és társulási folyamatot és annak üléseinek előkészítését, megrendezését, valamint a csatlakozási tárgyalásokat, annak keretében az egyes csatlakozási fejezetek tárgyalását, valamint a tárgyalásokhoz tartozó kormányközi konferencia előkészítését és megrendezését. Emellett a Bizottság minden évben (jelenlegi gyakorlat szerint összel) jelentést készít a stabilizációs és társulási folyamat, valamint a bővítés helyzetéről, amelyről a Tanács következtetéseket fogad el. A jelenlegi csatlakozási tárgyalási folyamatok (Montenegró, Szerbia, Albánia, Észak-Macedónia és Törökország) helyzete alapján nem látszik annak esélye, hogy a magyar elnökség alatt valamely tárgyaló ország tárgyalási folyamatának lezárása vagy csatlakozása megtörténjen.

A bővítési folyamat jelenlegi lelassulásának egyik fontos kiváltó oka, hogy politikai akarat hiányában nincs a csatlakozásnak világos időhorizontja, és így a tagjelölt országok döntéshozói a politikailag legérzékenyebb és legnagyobb horderejű reformlépéseket, amelyek sok esetben politikai támogatottságuk erodálásával is együtt járnak, érthetően nehezen hozzák meg. Így az EU oldaláról mutató politikai akarat hiánya kialakítja a tagjelölti oldalon is a politikai akarat hiányát. A magyar elnökségig hátralévő idő nagy kérdése lesz, hogy az egyes építő blokkok hogyan mozdulnak, milyen lehetőségek nyílnak az előrelépésre számunkra. Célunk, hogy minden olyan országgal, ahol erre a lehetőségek adóttak, előrelépjünk a Nyugat-Balkánon. A tárgyaló országokkal reményeink szerint alkalmunk lesz kormányközi konferenciák tartására, ahol újabb csatlakozási fejezeteket nyithatunk és zárhatunk. Ez kézzelfogható bizonyíték lenne arra a nyugat-balkáni partnerek felé is, hogy a folyamat halad előre, és valós a szándék az EU részéről a régió csatlakozását illetően.

A magyar elnökség alatt tervben van egy EU–Nyugat-Balkán csúcs megtartása is. Elnökségként mindent megteszünk majd annak érdekében, hogy a kapcsolódási pontok az EU belső piaca és a tagjelölt országok között megerősödjenek. Jó alap ehhez, hogy az elmúlt években az Európai Bizottság szomszédságpolitikai és bővítési biztosa letett egy sor olyan javaslatot az asztalra, amelyre építve ezen cél elérhető. Az infrastruktúra-kapcsolatok, a zöldpolitikák vagy éppen a digitalizáció terén számos olyan program fut, amely az EU és a tagjelöltek kapcsolódását erősíti. Tágabb értelemben is fontos, hogy a jelenlegi világban, amikor több ország is a bezárkózás felé tesz lépéseket, az EU ezen programokon keresztül erősítse kapcsolatait közvetlen szomszédságával.

Noha nem a bővítési folyamat része, de ebben az összefüggésben fontos megemlíteni az Európai Politikai Közösséget (EPK). Az EPK-nak minden uniós tagjelölt és potenciális tagjelölt ország a tagja, illetve az Európai Gazdasági Térség azon államai is, amelyek nem EU-tagok. Az elmúlt években ez a platform egy magas szintű politikai egyeztető fórummá nőtte ki magát, ahol az egész Európát érintő legnagyobb horderejű feladatokat tekintik át az állam- és kormányfők, kihasználva annak lehetőségét, hogy ezen a fórumon közvetlenül tudnak egyeztetni akár a török elnökkel, akár a brit miniszterelnökkel

is. Tekintve, hogy a félévente megrendezésre kerülő EPK-csúcst minden év második felében az elnökséget adó tagállam látja vendégül, a magyar elnökség kiemelt prioritása lesz ezen csúcstalálkozó megrendezése is.

A versenyképesség erősítése

Az unió évtizedek óta folyamatosan veszít versenyképességéből a globális versenytársakkal szemben, és ez a folyamat az elmúlt években felgyorsult az elszabaduló energiaárak, az Ukrajnában zajló háború gazdasági és kereskedelmi következményei, valamint a globális versenytársaink, elsősorban az USA és Kína protekcionista intézkedései miatt. Az ebből fakadó hosszú távú kihívásokra megfelelő válaszokat kell találnunk annak érdekében, hogy érdemben csökkenjen az Európa Unió és globális versenytársai közötti növekedési és innovációs szakadék. Magyarország számára kulcsfontosságú, hogy a kis, nyitott, beruházás- és exportvezérelt gazdaságra épülő növekedési modellünket fenntartsuk európai keretek között, valamint elősegítsük a helyben történő hozzáadottértékteremtést, az új értékláncok megjelenését.

A magyar EU-elnökség ezért nagy hangsúlyt fektet majd az európai versenyképességre, kiemelten a termelékenységet növelő keretek kialakítására, többek között a belső piac meglévő korlátainak leépítésére, az egyenlő versenyfeltételek fenntartására és az adminisztratív terhek csökkentésére. A bürokrácia különösen megterhelő a kisebb vállalatok számára, és gátolhatja a vállalkozói kedvet, ezért a kis- és középvállalkozások válságállóságának megerősítése kiemelt célkitűzés lesz, tekintettel az uniós és hazai gazdaságban, valamint foglalkoztatásban betöltött jelentős szerepükre. Az adminisztratív egyszerűsítésre irányuló intézkedések hozzájárulhatnak az indokolatlan vállalkozói akadályok leküzdéséhez, és emellett a szabályozás minőségét is növelhetik.

Fontos szempont lesz továbbá a nyitott gazdaság és a nemzetközi együttműködések elősegítése, valamint a rugalmas, hosszú távon fenntartható munkaerőpiac biztosítása. Magyarország ezzel összefüggésben nagyobb figyelmet kíván szentelni a demográfiai kérdések és kihívások kezelésének, amelyeknek egyre nagyobb a jelentőségük az EU versenyképessége szempontjából is. Az aktív népesség csökkenése a fogyasztásra, a beruházásra, a gazdaság dinamikájára is hatással van, ezért ez mindenképpen egy közös európai kihívás. A magyar elnökség idején erősíteni szeretnénk a kultúra ágazatokon átívelő, horizontális szerepének elismerését is, hiszen a kultúra hozzájárul a fenntartható fejlődéshez és a pozitív társadalmi átalakulásokhoz, a kulturális és kreatív ágazatok pedig közvetlenül is elősegítik a foglalkoztatottság és a gazdaság növekedését.

A magyar elnökség törekedni fog továbbá arra, hogy az unió ne hozzon olyan protekcionista, piactorzító hatású intézkedéseket, amelyek hátrányosan érinthetik az Európán kívülről érkező beruházásokat, és a nemzetközi kereskedelem visszaeséséhez, végeredményben pedig kereskedelmi blokkok kialakulásához vezethetnek. Mindehhez azonban elengedhetetlen, hogy a tagállamok kiegyensúlyozott államháztartással rendelkezzenek, ezért a gazdasági kormányzás reformja kapcsán továbbra is síkra szállunk az államadósság fenntarthatósága és a makrogazdasági stabilitás kettős célkitűzésének megőrzése mellett.

A demográfiai kihívások kezelése

Az Európai Unió súlyos demográfiai válsággal néz szembe, egyetlen uniós tagállamban sem születik elég gyermek ahhoz, hogy migrációs beáramlás nélkül ne csökkenjen a lakosságszám. Az uniós országok demográfiai hanyatlásának kezelésére több megoldás is létezik. A magyar kormányzati álláspont a nőket, családokat, nemek közötti egyenlőséget érintő megközelítés terén nagymértékben eltér a nyugat-európai tagállamok alapvetően individualista megközelítésétől, sok esetben teljesen ellentétes azzal. Ugyanakkor a családpolitika és a demográfiai kérdések magyar részről kiemelt kormányzati prioritásnak számítanak, ezért – tekintettel az intézményi átmenetre – megfelelő lehetőség kínálkozik arra, hogy demográfiai, családpolitikai témájú ajánlások kerüljenek elfogadásra. A demográfiai kérdések és kihívások olyan trendek, amelyek az idősödő társadalom, a kettős átállás, a vidék elnéptelenedése, valamint a munka változó világa miatt továbbra is a figyelem és gondolkodás középpontjában állnak majd, és egyre nagyobb jelentőségűek az EU versenyképessége szempontjából is.

Ezen túlmenően az elnökség során fontos további szempont lesz rámutatni a fiatalok helyzete javításának szükségességére, valamint a helyben történő boldogulásra és ebben a helyi közösségek szerepére, amelyek közvetve hozzájárulhatnak a demográfiai célok megvalósulásához is. A területi kohézió erősítése érdekében új megközelítésre van szükség. Az oktatási, szakképzési intézmények, a kulturális programok, a szociális és egészségügyi szolgáltatások helybe vitele olyan eszközök, amelyek a mobilitási trendeket is visszafordítva újra vonzóvá tehetik az elnéptelenedő régiókat, javíthatják az ott élők körülményeit, amelyek megalapozhatják a demográfiai trendek javulását. Mindezekre tekintettel a demográfiai kihívások mindenképpen közös európai válaszokat igényelnek, amely kérdéskör a magyar állásponttal is jól összehangolható. Segítségünkre lehet ebben a többek között magyar kezdeményezésre elkészült Demográfiai Eszköztár,¹³ amelyet az Európai Bizottság 2023. október 11-én publikált.

Az elnökségi célok között fontos, hogy a következő (2028–2034 közötti) többéves pénzügyi keretben már rendelkezésre álljanak a demográfiai problémák (nem bevándorlási háttérű) kezelésére fordítható források, az unió támogassa a családok megsegítését, az európaiak által kívánt gyermekek születésének előmozdítását, a belső erőforrások kihasználását és a közösségek megerősítését, valamint a vidéki területek népességmegtartó erejének fokozását.

Fontos ugyanakkor, hogy minden tagállam saját alkotmányának, hagyományainak és szokásainak megfelelően alakítsa ki családpolitikáját. A családpolitika nemzeti hatáskörbe tartozik, és ennek így is kell maradnia. A magyar EU-elnökség célja egyrészt az lehet, hogy a tagállamok megosszák egymással tapasztalataikat és legjobb gyakorlatikat az európai családok biztonságáért és jólétéért. Szorgalmazzuk másrészt a demográfiai szempontok valamennyi uniós szakpolitikában történő érvényesítését (*mainstreaming*), valamint a kedvezőtlen demográfiai hatások ellensúlyozását szolgáló mechanizmusok, illetve eszköztár (*toolbox*) bevezetését. Szorgalmazzuk, hogy a csatlakozásra váró

¹³ Európai Bizottság 2023b.

országok számára is álljon rendelkezésre elegendő európai uniós forrás a demográfiai kihívások kezelésére, valamint a munka és a magánélet egyensúlyának, illetve a szülők foglalkoztatási lehetőségeinek további javítására.

Az illegális migráció elleni küzdelem, kiemelt figyelemmel a külső dimenzióra

A magyar elnökség alatt kiemelt feladatként jelentkezik majd a 2024–2029-es időszakra szóló új uniós stratégiai menetrendben szereplő prioritások végrehajtásának és a vonatkozó európai tanácsi iránymutatások elfogadásának előkészítése. Az Európai Tanács (EiT) ugyanis meghatározza a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozó stratégiai iránymutatásokat, amelyek az eddigi gyakorlatnak megfelelően a stratégiai menetrend¹⁴ végrehajtására hivatottak reflektálni a bel- és igazságügyi területen. Ennek megfelelően pedig a Tanács feladata, hogy a következő intézményi ciklus vonatkozásában a stratégiai menetrendben meghatározott prioritások alapján előkészítse az EiT-iránymutatásokat.

A határigazgatást, a vízümpolitikát és a rendőri együttműködést érintő egyes jogalkotási dossziékat illetően előreláthatólag a soron következő elnökségek és az EP célja egyaránt az lesz, hogy a folyamatban lévő jogalkotási eljárásokat a jelenlegi intézményi ciklus végéig lezárják. Ugyanez várható a Közös Európai Menekültügyi Rendszer reformját érintő jogalkotási javaslatok esetében is. Amennyiben a magyar elnökségig mégsem sikerülne megállapodni, ez a téma is napirendre kerülhet. A menekültügyi reformfolyamat alakulásától függetlenül átfogó témakörként merülhet fel a migráció menekültügyi és biztonsági szempontjai közötti összefüggések feltárása, valamint áttekintése, ebbe a munkába egyaránt bevonható lenne a bűnügyi, terrorelhárítási és menekültügyi szakterület. Továbbá érdemes megemlíteni, hogy a migráció külső dimenziója, az érintett harmadik országokkal történő szorosabb együttműködés, a visszatérési tevékenységek hatékonyságának növelése mind az elnökség napirendjén szerepelnek majd. Különös aktualitást ad ez utóbbi kérdésnek, hogy több európai állam is saját megoldásban gondolkodik a menedékkérelmek uniós kívüli elbírálásának tekintetében. A magyar elnökség idejére esik továbbá az éves schengeni ciklus értékelése is. Ez a pont további lehetőséget adhat a külső határvédelem fontosságának, illetve a határvédelem uniós finanszírozásának hangsúlyozására.

Az európai védelempolitika erősítése

Az Ukrajnában zajló háború ismételten rámutatott arra, hogy az Európai Uniónak nagyobb felelősséget kell vállalnia saját biztonságáért, továbbá hogy stratégiai érdekei alapján szorosabbra kell fűznie az együttműködést a védelempolitika terén, megerősítve az ellenálló és az önálló cselekvésre való képességét. Mindezt természetesen figyelemmel

¹⁴ Council of the European Union 2019.

a transzatlanti kötelék fontosságára, összhangban az Európai Unió Stratégiai Iránytűjében és az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO) Stratégiai Koncepciójában¹⁵ foglaltakkal, továbbá az Európai Uniónak a kritikus infrastruktúrák védelmének megerősítését célzó összehangolt megközelítésével. Ennek érdekében a magyar EU-elnökség a következő tíz év uniós védelempolitikájának fő irányait meghatározó Stratégiai Iránytű végrehajtásán túl kiemelt hangsúlyt fektet majd arra, hogy ösztönözze az európai védelmi technológiai és ipari bázis (EDTIB) megerősítését, beleértve a védelmi innovációt, valamint hogy fokozza a tagállami védelmi beszerzési együttműködést. Ezzel összefüggésben Magyarország támogatja, hogy mind a védelmi kutatáshoz, mind a védelmi iparhoz való hozzájárulás hosszú távon beépüljön az Európai Unió költségvetésébe. Ebben minden bizonnyal segítséget nyújt majd a Bizottságnak az európai védelmi beruházási programra (EDIP) vonatkozóan 2023-ban előterjesztendő javaslata, amelynek létrehozását a 2022. márciusi versailles-i csúcstalálkozón¹⁶ – napokkal az orosz–ukrán háború kitörése után – kezdeményezték az állam- és kormányfők annak érdekében, hogy az európai védelmi technológiai és ipari ágazat kapacitását és ellenálló képességét megerősítsék, valamint a technológiai és az ipari függőségeket csökkentsék. Ezen túlmenően várhatóan a magyar EU-elnökség időszakára esik majd az Európai Védelmi Alap (EDF) félidei felülvizsgálata, valamint az Európai Békekeret (EPF) létrehozásáról szóló tanácsi határozat felülvizsgálata, továbbá az Állandó Strukturált Együttműködés (PESCO) jövőjével kapcsolatos gondolkodás is megkezdődik a 2025-ös felülvizsgálat előkészítéseként. A válságkezelés és vezetés-irányítás terén a Stratégiai Iránytűben 2025-re elérendő célok (Gyorsreagálású Képesség, Katonai Tervezési és Vezetési Szolgálat teljes művelési képességének elérése) előmozdítása szintén prioritása a magyar elnökségnek. Ezen túlmenően szükségesnek látjuk a kibervédelmi képességek és kibertér-reziliencia erősítését európai szinten, különös figyelemmel a kibertérben végzett, ártó szándékú tevékenységek világméretű tendenciájára, amely jelenséget az orosz–ukrán háború felerősített.

A kohéziós politika jövőjének alakítása

A magyar EU-elnökség időszaka alatt, 2024 második felében kell végrehajtani a kohéziós programok félidei felülvizsgálatát. A kohéziós programok előrehaladásának megítéléséről szóló politikai üzenetek meghatározóak lesznek a kohéziós politika jövőjével kapcsolatos és az EU-s költségvetésben betöltött szerepéről szóló többéves pénzügyi keret (MFF) tárgyalásai során, amelyek várhatóan 2025 tavaszán indulnak az Európai Bizottság jogszabályjavaslatai mentén. Ennek fényében a kohéziós politika terén a magyar EU-elnökség egyik legfontosabb szerepe az lesz, hogy a kohéziós politika jövőjéről szóló tanácsi következtetések elfogadása által, stratégiai fontosságú üzenetekkel hatást gyakoroljon a várhatóan 2025 tavaszán megjelenő jogszabályjavaslatok előkészítésére. Ehhez fontos támpontokat ad a Bizottság várhatóan 2024-ben megjelenő kohéziós

¹⁵ NATO 2022.

¹⁶ Council of the European Union 2022b.

jelentése és a kapcsolódó 9. Kohéziós Fórum, valamint a Bizottság szintézisjelentése a kohéziós politika hatékonyságának értékeléséről. A magyar EU-elnökség alatt megrendezendő, kohéziós politikai témájú Általános Ügyek Tanácsa, informális miniszteri találkozó, főigazgatói találkozó és szakmai rendezvények is hozzájárulhatnak a jelentések legfontosabb megállapításainak, valamint az új kohéziós politikával kapcsolatos politikai üzeneteknek, lehetséges magyar elképzeléseknek a megjelenítéséhez.

A 2025. évi uniós költségvetés elfogadása

Az EU éves költségvetésének tárgyalására az Európai Unió működéséről szóló szerződés 314. cikke szerinti költségvetési eljárásban kerül sor, az intézményeknek azonban minden évben kellő idővel az eljárás megkezdését megelőzően a jelenlegi gyakorlat alapján meg kell állapodniuk egy pragmatikus menetrendről. Sajátos helyzet, hogy – a kialakult gyakorlatnak megfelelően – már a 2024. első félévi belga EU-elnökség alatt is a magyar EU-elnökség tölti be a 2025. évi uniós költségvetéshez kapcsolódó napirendi pontok tárgyalása során a soros elnökségi tisztséget a Tanács költségvetési bizottságában (COMBUD) az éves költségvetés-tervezet bemutatása és annak tárgyalása során. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően előreláthatóan 2024. június–júliusban ki kell alakítani a Tanács álláspontját, amelynek hivatalos elfogadására (és az Európai Parlamentnek történő megküldésére) 2024. szeptemberben kerülhet sor. A magyar EU-elnökség alatt, várhatóan október–novemberben trilógusok és az egyeztetőbizottsági eljárás keretében képviselni kell a Tanácsot az Európai Parlamenttel való költségvetési tárgyalások során, majd azt követően november–decemberben el kell fogadni a 2025. évi uniós költségvetést a Tanácsban.

Budapest mint fő elnökségi helyszín

Közvetlenül az idei esztendőt követően, amikor Veszprém és a Balaton-régió Európa kulturális fővárosa, 2024 második félévében Budapest lesz az Európai Unió egyik politikai középpontja. Országimázs szempontjából is komoly lehetőséget rejt magában ez az időszak, hiszen több ezer magas és szakértői szintű delegált látogat majd el hazánkba.

Elnökségünk során informális Európai Tanács-ülés és Európai Politikai Közösség Csúcsstalálkozó mellett 16 tanácsülés megrendezését tervezzük. A Nyugat-Balkán országainak európai perspektíváját egy, a térségben sorra kerülő csúcsstalálkozóval is elősegítenénk.

A budapesti fő helyszínek bemutathatják az előző 13 év budapesti fejlesztéseit: történelmi örökségünk védelmét és modern, innovatív hasznosítását is. Ezáltal a helyszínválasztás kézzelfoghatóan alátámasztja a kohéziós politika jövőjének biztosítását célzó elnökségi prioritást is.

Az uniós elnökség lehetőséget ad a magyar kultúra, kiemelten a zene és képzőművészeti alkotások bemutatására, megismertetésére elsősorban a budapesti és brüsszeli helyszíneken. Az elnökségi programokat kísérő kulturális programsorozat lehetőséget ad a tehetséges fiatal művészek és műhelyeik, iskoláik bemutatkozására is. Az elnökség fesztivál jellegű szabadtéri eseményeken, a szakmainál szélesebb közönségnek, a helyi családoknak is ízelítőt adhat a magyar népzeneből és gasztronómiából Európa-szerte. A magyar innovációs tehetség, világörökség rangú épített környezet mellett a hungarikumok széles tárházának bemutatása sem maradhat el a félév során.

Felhasznált irodalom

- A Tanács (EU) 2016/1316 határozata (2016. július 26.) a Tanács elnökségének gyakorlásáról szóló európai tanácsi határozat végrehajtási rendelkezéseinek megállapításáról és a Tanács előkészítő szerveinek elnöki tisztéről szóló 2009/908/EU határozat módosításáról. HL L 208., 2016. augusztus 2., 42–44.
- Az Európai Unió Tanácsa (2022): *A biztonság és a védelem területére vonatkozó stratégiai iránytű – Egy, a polgárait, az értékeit és az érdekeit megvédő Európai Unióért, amely hozzájárul a nemzetközi béke és biztonság megvalósításához*. Brüsszel, 2022. március 21. Online: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/hu/pdf>
- Az Európai Unió Tanácsa [é. n.]: *A 2024–2029-es időszakra szóló uniós stratégiai menetrend*. Online: www.consilium.europa.eu/hu/policies/strategic-agenda-2024-2029/
- Council of the European Union (2019): *A New Strategic Agenda for the EU 2019–2024*. Online: www.consilium.europa.eu/en/eu-strategic-agenda-2019-2024/
- Council of the European Union (2022a): *Charles Michel Re-Elected President of the European Council*. Sajtóközlemény, 2022. március 24. Online: www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/24/charles-michel-re-elected-president-of-the-european-council/
- Council of the European Union (2022b): *Informal Meeting of the Heads of State or Government*. Versailles Declaration. 10 and 11 March 2022. Versailles, 2022. március 11. Online: www.consilium.europa.eu/media/54773/20220311-versailles-declaration-en.pdf
- Council of the European Union (2023a): *18-month Programme of the Council (1 July 2023 – 31 December 2024)*. 2023. június 20. Online: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10597-2023-INIT/en/pdf>
- Council of the European Union (2023b): *General Affairs Council, 27 June 2023*. Online: www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2023/06/27/?fbclid=IwAR3hvk8PEkAeyyIL2biK-zqUSE2QdmdrYUMjtvYD0G2cC4cpcYoTDtdjCpCo
- Council of the European Union (2023c): *The Granada Declaration*. Sajtóközlemény, 2023. október 6. Online: www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/10/06/granada-declaration/
- Európai Bizottság (2023a): *Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra*. COM(2023) 168 végleges. 2023. március 16. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0168&qid=1700836363741>
- Európai Bizottság (2023b): *Demográfiai változások Európában: a cselekvés eszköztára*. COM/2023/577 végleges. 2023. október 11. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM%3A2023%3A577%3AFIN>

- Európai Bizottság. Online: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_hu
- NATO (2022): *NATO 2022 Strategic Concept*. Adopted by Heads of State and Government at the NATO Summit in Madrid 29 June 2022. Online: www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf
- Spanish Presidency of the Council of the European Union (2023): *Priorities*. Online: <https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/priorities/>
- United Nations Climate Change [é. n.]: *Conference of the Parties (COP)*. Online: <https://unfccc.int/process/bodies/supreme-bodies/conference-of-the-parties-cop>